

Jezikoslovni pomenki.

Odgovor gospodu Navratilu.

(Konec.)

Tudi to je verjetno, da so vesi, kraji, reke po rodovih dobivale imena, tako reka Indus od Indov, Morava od Moravljanov, reka Stir (Steier v Austriji) od Stirčanov, Norinja ponemčeno Nöring na Koroškem po Norčanih. Ime Norikum in boginja Norejo bom po novem letu razlagati začel, in dokazal, zakaj nor pomeni toliko kot mož, muž, in zakaj da tudi pomeni ogenj (česki na noře, unor), vodo (noriti, ponoriti (untertauchen) in zemljo (nora, nura).

Ali mislite, poštovani gospod, da so narodi po rekah dobivali imena svoja? Jez kaj takšnega nemorem zapopasti. Indi so prej imeli svoje ime, kakor Indus, zakaj človek dava stvarém imena, ne pa narobe. Tako so tudi Baniani kerstili rečico Banio pri Karlovcu in so dali Kupi sinonimiško poznamenje. Enakih soimen rek in vesi več najdemo; tako so v slavenskih zemljah Turje in Volge in Styri in Olse, na Koroškem Norinja in Možnica (ponemč. Mosinz); tako ste si tudi Bania in Kupa sestri. Ime Cuppitanus, Cupitina (glej: Juvavia 47.), Cupitius se najde od Solnograda do Dalmacie, kar je gotovo znamenje, da je čisto slovensko. Imena rodovin Kupic, Banian pa niso samo najti na Štajarskem (pri sv. Vidu v Halozah), temoč tudi po Českem.

Ce ravno bi način pisanja Kolpa izviren in edino resničen bil, vendar še je mogoče Kolpa iz „kup“, „kupiti“ izpeljati. Zakaj mi najdemo v slavenskih jezikih vpletanje in vrivanje čerke *l* pred in za samoglasniki mnogokrat. Primerite glagol poditi po Metelkotu pvoditi, na Štajarskem tudi pravimo ploditi kogar, Jemanden vertreiben; med Šavničarji se govori skubiti in skulbati, rufen.

Takšnih glagolov imamo sila dosti, na priliko: hiniti se in hliniti, habiti in slabiti, tlamiti in tomiti, dlbeti, litvanski-letiški dopti, zato duplo, die Höhlung, šapati in šlapati (lužiški), slunce in solnce. Čerka *l* prehaja tudi pogostoma v čisti *u*; na primer: hlum (česki) hum, hom (slovenski), hluk = huk česki, in naše goščati, blitva (ilirski), Beete (Mangold), česki bit va, latinski beta, letiški bete, slovenski pesa, mittelhochdeutsch biese, osipnoti = osupnoti, prav za prav, ostupnoti, zur Säule werden, pruskritski stubh, latinski stupeo od stipes, pahati ruski in poljski, ackern = litvanskemu pľešti, letiški pľest, pukati ilirski. pflücken, letiški plukt; primerite dalje: sapa = slap, kimati in klimate (ilirski), daviti in dľaviti, škripati in škerlipati, peta = planta, skubiti in latinski glubere, bljudo in gotiški biuds, pluvati in litvanski pjauti, sanskritski puj, dalje: desna = dlesna, kalaniti in kaniti (horvatski), klk, kiška, sanskritski kukši itd. Kakor v tih prilikah vidimo, da čerka *l* med a, e, i, o, u vlezava, tako je tudi mogoče bilo, da so stari Panonci govorili klupiti, namesto kupiti, tudi kulpiti. Ker pa kúp in kóp ednako pomeni Haufen und Kauf, in ker je prvi pojem izvirniši, zakaj iz nakopenja, nakopičenja, nakuplenja, anhäufen, sammeln, je postal pojem, kaufen.

Besedi kupiti in kopiti je znal stari Panonec izgovarjati tudi klupiti, kulpiti, klopiti, kolpiti. Klupa in klopa. Kulpa in Kolpa, ako ni zadnja oblika metathesis latinska, kakor jo najdemo v besedah leb (bel) in albus, palea = pleva, Albis = Labe.

Dalje so latinski pisatelji *l* zmiraj za samoglasnikom postavljali, na priliko: Pelso (Aurel Victor), Pelsodis lacus (Jornandes), Pelsois (Rav), Pellissa (Anonym de conv. Carant) mesto pleso, der Sec,

gerško *πυλος*, latinsko palus, holandski poel, islandski pollur.

Kakor je Pelso latino-teutonizem, tako kolpa, kolaps, kolapis greko-latinizem, in kulpa teutonizem slovenskega klupa, klopa = kupa, kopa.

Dalje dvomite, ali je že dognano, da Kanaan pomeni deželo kupcev. V svetem pismu se Kanaan zmiraj prestavlja v mercator, negotiator (glej: Biblia Sacra, Venetiis 1777 na koncu pod imenom Chanaan v poglavju „Hebraicorum et Chaldeorum nomenclatorum Interpretatio“). Tako je sv. Hieronim Kanaan prestavil. Naj pokaže, kdor more, da je prestava ta napéna!

Zavoljo omenjene analogie Vam dam veljati, da kup, kupiti ne spada k analogii kupati se, kopati se, baden, kakor tudi Vaš vuk, sunce in puž ne spada v kúp, kupiti. Kupiti in kupati tudi nisim nikdar primerjaval.

Od besede skut še Vam povém, da se med štajarskimi Dolanci rabi v možkem in ženskem spolu, kakor več takšnih besed, postavim večer, red itd.

Znate priderdrati, kakor ste rekli, kmalo s svojim odpisom, al to je moj „ultimatissimum“ o tej pravdi, ker nimam časa se pričkati zavoljo besed *). Ne bi se bil Vas dotaknil, ako bi Vi ne bili tako pogumno izustili v 73. listu „Novic“: „Kdor more dokazati, da so tod poprej Slovani živeli in oni prvi reki ime dali, naj dokaže!“ Naj stariše stanovnike tih pokrajin je že Nemeec Mannert za Slavene oglasil, ravno to so dokazali učeni Slaveni, kakor Katančič, Kollar, Šafařik, in moja slaba preiskovanja to resnico poterdujejo. Naj beržeje Vam je ravno omenjena opazka prehitro ušla, zakaj nemorem verjeti, da bi bili Vi scer kot moj nasprotnik vskali.

Davorin Terstenjak.

Slovanski popotnik.

* Česka „Koleda“ za leto 1854, četrti letnik, je že natisnjena. Ker je nje obraz močno mikaven, jo časopisi hvalijo.

* Muzejna odbora česke matice in archäologiški sta na predlog gosp. Zapa sklenila, ob novem letu začeti izdajati pod vredništvom Zapa krajopisni in archäologiški časopis, ki ima izhajati vsake kvatre s podobami pod naslovom „Pamatky mistopisni a archäologické“.

* Gosp. Ludevik Štur je v Požunu izdal svoje zgodovinske pesme.

* Nov velki zemljevid vojvodine serbske in temeškega banata od kapitana generalstaba gosp. Fridberga bo skoraj na Dunaju v 4 listih na svitlo prišel. Veljal bo 4 for.

* V Moskvi je umerl bogati kupec Ivan Zarsky. od kterega je sploh znano, koliko denarjev je potrosil skoz celih 50 let za nakupovanje starih slovanskih rokopisov in knjig.

* Po naznanilu „Danice Zagreb.“ je znani pater Fr. Jukić razun „različnih pesem“ pripravil za natis še troje knjig „elegij“ in pa kanonika v Splitu, Ivana Držića „Lěpost duše“, rokopis od leta 1713, v 10 pesmih.

* Na visoki peštanski šoli bo učil prof. Ferenc dvakrat v tednu slovansko slovstvo.

Ozır po svetu.

Moč rusovske armade.

Ker so „Novice“ že omenile turške armade, naj omenijo tudi rusovske, ker vsi taki spisi so doneski k znanju sveta.

*) Ker sta oba gospoda po dvakrat govorila, mislimo, da je te pravde konec. Vred.